

تاریخ
اعمال و اختراعات

مؤلف

حسین وصفی بن احمد خلقی قلبهوی

د معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۶۹۵ نومرولی
رخصتنامہ رسمیہ سیلہ مطبعہ عامرہ ده طبع اولنمشدر

خلقتدن بیک ا
اوج سنہ ہجر ۱۳۵۰ سنہ قدر اولان
ت واختراتی حاویدر

214 Abuziy deo bag

﴿ مقدمه ﴾

ولی نعمت بی منتمز محترم پادشاهمز که جهان مدینتک
کشور کمال و معرفت و عدالتکده مجسم و مقدس بر تمانلی
اولان ثانی سلطان « عبد الحمید » خان غازی اقدمز
حضر تلیدر ! مفطور بیوردقاری شیمه جلیله معارف
کستریلری سایه سنده آرزو زمان ظرفنده دوات ابد
مدت عثمانیه و ملت نجیبه اسلامییه بی احیایله اوروپا
دول معظمه و ملل متمدنه سی میا ننده بر موقع عال
العالمه قدر ترقی و اضعاده لطفاً بذل و همت و غیرت
بیورمشدر ؛ ذات شوکتسمات همایونلرینک بوملک
و ملت حقنده اولان سحی و غیرت بی غایه و لطف
و عاطفت بی نهایت شهنشا هیلرینه قارشو کر چه ایفای
ذره تشکرده فقدان اقتدارمز بدیهی و نمایان ایسهده
مهر رخشان طلعت افزای زمین و زمان اولدقجه رونق
فزای معلالی شوکت و شان ، و فروغ اقبال سلطنت
سینه لرینک لمعه نثار چار اقطار جهان ، اولسنی بارگاه
جناب (باری) دن کمال صداقتله تمنی و نیاز ایلمک
جمله مزک و وظیفه مفروضه ظاهریه و مغنویه مزدر ؛ بو
عبد عاجز (حسین وصفی) که عصر همایون محسنات

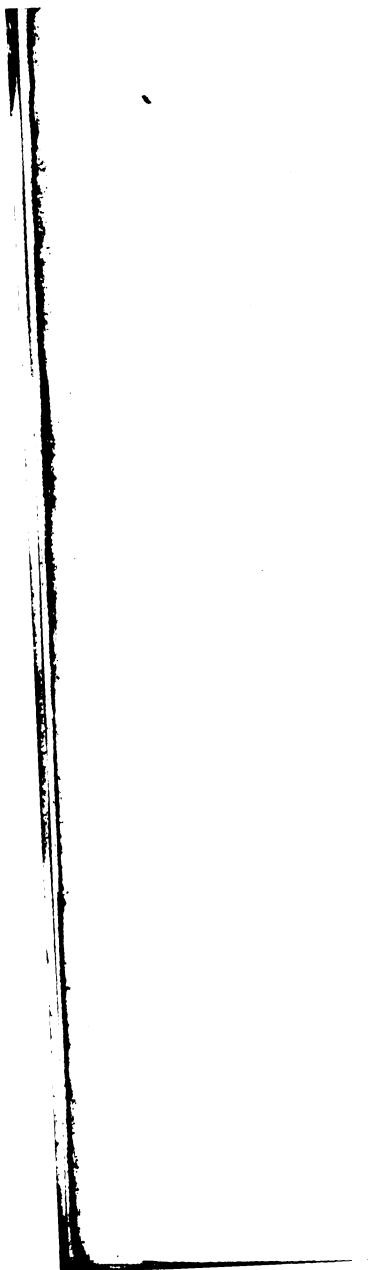
مقرون ملوكانه لرینك تسهیل و تبجیل امنیه خواهشكران
 معارف حقنده مشهود و مسلم عالمیان اولان انوار
 خصائص فائقه سندن اخذ و اقتباس ایده بیلدیکی پرتو
 استطاعات سایه سنده ابنای ملتته ناچیزانه بر خدمت
 عرض و تقدیم ایتمک فکر واملته بناء تاریخه مستند
 بعض موادی حاوی و (تاریخ اعمال و اختراعات
 و کشفیات بشریه) نامیله موسوم و معنون بر رساله
 عجز اساله نك جمع و تحریر و ترتیبه جرات ایتمس
 ایسهده رساله مذکوردهده واقع هر نوع خطایانك دامن
 عفو و مررت ایله مستور بیورلمسی یابنده فتوتمندان
 معارفك سیمه عنایت و صحابته دخی التجا و مظاهرت
 ایلمشدر

در سعادت محکمه استیناف هیئت
 اتهامیه سی ضبط کاتبان نندن
 حسین وصفی

(٤)

﴿ اخطار مخصوص ﴾

« تاریخ اولاً خلقت (۵۰۹۴ قبل از میلاد) ثانیاً
میلاد (۶۲۲ هجرت قدم) وثالثاً هجرت
(بعدالهجرت) اعتباریله اوج صنفه تقسیم و بویله جه
صره سیله تحریر ایدلش ؛ و معترضه لر دروننده دخی
بعض معلومات زانده مختصراً درج و تزییر قلمشدر »

{ تاریخ اعمال و اختراعات }

(۰۰۰) زراعت و حرثت صنعت مهمہ سی حضرت
(آدم ع م) طرفدن احداث بیورلمشدر (چفتجیلک)
ایچون بر طاقم آلات ۲۵۰۰ خلقت تاریخلرنده دیار
فرسده و مصرده اعمال ؛ و مؤخرأ مشهور فیکه لیلر
طرفندن اصلاح ؛ و فن زراعتده تعاقب مزروعات
اصولی اندلسده احداث ایدلمش ؛ و ۱۲۸۵ سنه
هجریه سنده اورو پاده دخی بعض ماکنه لر اعمال
و اختراع اولنمشدر ؛

(۱۲۶۲ خلقت) لوحه حالنه افراغ اولنمش طاش
اوزرینه یازی یازمق اصولی حضرت (ادریس ع م)
طرفندن ایجاد ایدلمشدر ؛

(۲۱۵۰ خ) (اوق ایله ساز) اعمالیچون ایلاف
 بناتیه دن برنوع قوتلی ایپلر اختراع اولنمشدر (اینز)
 دینیلان کریشلی ساز ایسه ؛ حروف ؛ ایله اشکال
 هند سیه ، وموز یقه ؛ کچی شیلری تنظیم وایجاد
 ایلیان مشهور (هرمنز) طرفندن اختراع اولنمشدر ؛
 مؤخرأ یونانیلر دخی اشبو آتی لایقی وجهله اصلاح
 ایتمشدر ؛

(۲۲۴۱ خ) (سفینه) آدم ثانی اطلاق اولنان حضرت
 (نوح ع م) طرفندن انشا وایجاد بیورلمشدر (سفینه
 مذکور طولی اوچوز ؛ عرضی اللی ؛ وار تفاسی
 اوتوز ذراع اولوب اوچ طبقه به طرح و تقسیم ایدلشیدی ؛
 واپور ایجادی ایسه اولا ۱۰۷۸ سنه هجریه سنده
 ایستالیالی مشهور (دهنیس پاپن) طرفندن برنوع صو
 بخاری ماکنه سی اختراع ، ومؤخرأ (جیمس وایت)
 نام متفنن طرفندن اصلاح ایدیله رنک ؛ ۱۱۱۴ تاریخ
 هجریه سنده دخی (دوکو) اسمنده برفرانسزک ریاستی
 تحتده چرخک بخار قوتیله حرکتی تجربه ؛ و ۱۲۱۸
 سنه سنده دخی امریقالی (فولتون) نام ذات معرفت
 سمات طرفندن اصلاح ؛ وپارسده (سن) نهرنده
 تکرار بخربه سی اجرا ایدلش ؛ و ۱۲۲۲ تاریخ

هجریه سندن اعتباراً ایشلمکه باشلمشدر ؛ شمدیکی حالدیه
کریه ارضده اون بیک عدد سفینه وار ایمش ؛

(۲۲۴۵ خ) اولاد (نوح) مصر حدودنده
واصوانک طرف جنوبیه سنده کائن (حلاب) موقننده
برنجی دفعه اوله رق کوی وکلبه انشاسی اصولی
احداث ایشلردر (ابنیه انشاسی اصولی او لا
بوتاریخدن بیک سنه مقدم حضرت (شیخ) طرفندن
دخی احداث وایدلمش ، وفن معماری ابتدا قیلدن
اثواب اعمال واکسایتمک ، وقیو حفر یله یردن صو
جیقارمق ؛ ومیوه اغاجی غرس ؛ ومنجینق وصبان
ایله طاش رمی ایلمک ؛ اصوللرینی ایجاد ایلیان
و ۲۴۱۴ خ) تاریخنده ملوک فرسک طبقه اولیسی
بولنان (پیشدادیان) حکومتی تأسیس ایدن (کیومرث)
طرفندن اصلاح اولنمشدر ؛ صکره لری دخی (حجر)
دنیلان محله ساکن اولان (نمود) قومی طرفلرندن
طاغ طاشلری او یولوب محکم خانهلر انشا ایدلمش ؛
و (غالوانیزم) نامنده اولان و اساساً خانه رطوبتنک
ازاله سی ایچون تمللرده استعمال ایدیلان تللر کچلرده
اوروپاده ایجاد قلمشدر ؛ مصریلر برنجی (رامسیس ؛
سه زوستریس) زماننده اصول معماریده اولدرجه

(۹)

ترقی ایتمشلردرکہ الان آناری مشهود اولان اهرام
ودیکلی طاشلر دلیل کافیدر ؛ اوروپا موزہ لرینی تزیین
ایدن آثار عتیقہ مصریہ نک اکثریسی مذکور (حلاب)
دن کشف ایله اوروپا یہ نقل اولنمشدر ؛

(۲۲۹۷ خ) آتش یاقوب امک طبخ و تناول ایتک
اصوللری برنجی دفعه اوله رق فنیکه لیلر طرفدن احداث
ایدنمشدر (حبوبات حجررحی ؛ و صکرہ طاحون ؛
واسطہ لر یله دقیقه تحویل اولنمشدر ؛ ارقاد یالیر ایجاد
خیزی (ارقاس ولد برحیس) • عزو ویونانیلر مشهور
(طرییطولوم) • قبل از میلاد اسناد ایتمشلردر ؛ مؤخرأ
آمریقا لیلر (مانیوقه) نامنده اولوب قطعہ مذکورہ ده
حاصل اولان برنوع اغاج ککو کلرینی ایوجه سحوق
ایتدکدن واستحصال اولنان صولری انجماد ایتدیردکن
صکرہ (نایبقه) نام مندی دقیقی اعمال و ایجاد ایلنمشلردر ؛

(۲۳۰۴ خ) مز مور (دودک) دنیلان و اوفله مکله
صدا چیقاران آلت مصریلر طرفندن ایجاد اولنمشدر
(۱۲۹۶ سنه هجریه سنده قناده قطعہ سنده کاشن
(نوجری) شهرنده ۳۰ میل نصف قطری حاوی
اولان دائره داخلنده کی اهالی یه ساعتی اخبار ایچون

جسیم بر نوع بخار دودکی اعمال ایدلمشدر ؛

(۲۳۲۵ خ) چیچک وضعنه مخصوص اولان صاقسی
مصریلر طرفندن اختراع ایدلمشدر

(۲۳۸۰ خ) قیبطیلرکه ۲۳۸۷ تاریخ خلقتنده عراق
عرب طرفلرندن مصر قطعہ سنہ ککش اولان (سام
بن نوح) اولادند ندر قطعہ مصر یہ نک (منزله)
کوتنده حاصل اولان و (یاپیروس) تسمیہ قلنان نباتی
بولوب اصلاح و کاغد مقامندہ استعمالی اصولنی ایجاد
ایدلمشدر (کاغد ۸۸ سنہ ہجریہ سنندہ ارباب ہزردن
(یوسف) نامندہ بر ترک طرفندن مکہ دہ پامبو قدن
اعمال و ایجاد ؛ و بزدن کاغد مؤخرأ اورو یادہ ؛
و (اسپارتو) دنیلان نباتدن اعمال اولنان کاغد
۱۲۹۹ تاریخ ہجریہ سنندہ لوندرہدہ ایجاد اولنمشدر ؛
کاغد اعمالی فابریقہ سی ایسہ ۱۱۰۵ سنہ ہجریہ سنندہ
امر یادہ (بوقوسپارہ روقہ) شہرندہ تأسیس و ایجاد
قلنمشدر ؛ شمڈیکی حالده کرۂ ارضدہ (۳۹۸۷) عدد
کاغد فابریقہ سی موجود ایدوکی بعض استا تستیقلردہ
محرردر ؛ قدیم یونانیلر مصرہ مصریلرک معتبر صنملری
اولان (قیت ؛ جیت) و عبرانیلر مصر حکومت قدیمہ سنہ

تأسیس و تشکیل ایدن (مصرایم بن سام) اولدیفندن
 (مصرایم) و شهر مذکورده اصل یرلی بولنان بوقیطیلر
 دخی (سام) اولادندن اولدقاری جهته (سامی)
 دیمشردر ؛ یهود یلره (جفت) تسمیه سی مذکور
 (قیت چیت) کله لرندن اطلاق اخیره بناء اخذ
 ایدلشدر ؛ مصریلرک اووقت (قیت) اسمیه معروف
 اولان نهر (نیل) . (حافظ ملک) عنوانی و یرمش
 اولدقاری و حتی پک چوق زمان دخی معبود انخازیه
 تعظیم و عرض پرستش ایلدکلری و بومذهب اهلی ایچون
 بر طریق روحانی بیله احداث و موجودات زمینک
 سماده دخی امثالی بولنه جفتی وهم و اعتقاد ایتدکلری ؛
 و بونلرک دخی (آلینوز) یعنی یونانیلر ؛ کبی کول
 چیچکنک کتم اسراره علامت اولدیغه ذاهب اولوب
 بر ضیافت و یا جمعیتده جریان ایدن مکالماتک خارجه
 عکس ایتیوب یالکر سویلنان محله منحصر قالمه سی
 ایچون مجلسک اورته یرنده و برصاقسی دروننده برقاچ
 دانه کول چیچکی بولندر دقاری ۶۸۶ء تاریخ خلقتنده
 وفات ایدن مورخ مشهور یونانی شاعر (اومیروس)
 طرفندن بیان اولمشدر ؛

(۲۶۱۶ خ) بحری وبری صیادنی چین حکمداری

(۱۲)

مشهور (فوهی) چین مما لکنده ایجاد ایلمشدر
(صیادلحققنده شمدی موجود اولان وسائطک اکثریسی
رومالیلر طرفندن احداث ایلمشدر ؛

(۲۶۲۰ ح) اصول کتابت مرقوم (فوهی)
طرفندن ایجاد اولنمشدر (مومی الیه ایانغہ کیمک ایچون
برنوع نعلین دخی اعمال واحداث ایلمشدر ؛

(۲۶۲۵ خ) چینلیرک از منہ تاریخیه لرینی کندینک
زمان ادارہ سندن ابتدار والتمش سنہ بی برعصر اعتبار
ایتملرینی ینہ مرقوم (فوهی) احداث ایلمشدر
(چینلیر حالا تاریخر ینہ استناداً حضرت آدمدن
برقاج بیک سنہ اول دنیاده بولندقلرینی ادعا ایتمکده درلر ؛

(۲۷۹۱ خ) (خطھیجا) (تیر ؛ صور) شهرینی
بر بیوک طاش ییقینتیبسی ایله قارشو سنده بولنان براطه یه
وصل وربط و پای تخت اتخاذا ایلیان مشهور فیکه لیلر
طرفندن ایجاد ایلمشدر (اوروپا ثقات علماسنک رأینہ
کوره لسان یونا نیده (فنیکیقا) تسمیه اولنان اشبو
حروف هجا فیکه لی (قاد موس) طرفندن مورہ یه
کتورلش ومورہ دن انتشار ایلمشدر ، فیکه وینک

(۱۳)

لسان قدیمی اولان (سریانی و حمیری) لسانلرنجه ایوم
بعض یازیلرک موجود اولدینی و فیکه لیلرک اشکالی بعض
کتابلرده مندرج بولان (۳۶) حروفی بولندینی
مرویدر ؛

(۲۸۵۴ خ) (دف) نامنده بولان و حیوانات
قورصاغدن یابیلان چالنی آتی مصرده اختراع اولمشدر

(۲۸۹۷ خ) چینده (نقد طائر) نامنده برنوع
بانقه قائمسی احداث ایدلمشدر (بولردن ۳۲۰۵ تاریخ
خلقتدهینه چینده یاپلمش برقطعه سی (پترسبورغ)
موزه سنک آسیا قسمنده الان موجود ایمش ؛ کاغدن
(قوائم نقدیه) تخمینا ۴۴۰ تاریخ هجریه سنده اندلسده
ایجاد اولمشدر ؛

(۲۹۲۵) (کرز ؛ قلیج ؛ بیاق) (ارماح)
(سونکو) دینیلان آلات جارحه حریبه فرس
حکمداری مشهور (طهمورث) طرفندن ایجاد
اولمشدر (حکمدار مومی الیه حیوانات اوزرینه بنک
واشیا تحمیل ایلمک و آتمجه ایله طوغان قوشلرینه شکار
الدرمنی تعلیم ایتمک اصولرینی دخی احداث ایتمشدر ؛

خنجر قدیم رومالیر ؛ وچکیچ ؛ ایله بالطه ؛ و دستاره ؛
 آلاتی اسکی مکسیقا لیر ؛ ورنده ؛ آلتی اندلسلیلر
 طرفندن ؛ بحق ایسه تخمیناً ۴۸۵۶ تاریخ خلقتنده
 ممالک یهودیه ده ایجاد ایدلش ؛ ودمیر چیلک صنعتی
 اندلسده احداث و تعمیم قلمشدر ، شمیدیکی حالده
 اورمانلرک کسایوب عسکرک سهولته امراری ایچون
 آمریقادا الکتریقده متحرک بچقیلر اعمال ؛ و بوزکسک
 ایچون دخی صبان کبی بار کیر قوشیله رق چکیلوب
 استعمال اولنه حق بچاقلر اعمال و اختراع اولنمشدر ؛
 سبف ایله خنجری هندستانک برنجی حکمداری
 اولوب هیئت افلاک و حرکات اوجاتی کشف و حدیدی
 معاندندن استخراج ایدن (براهمه اکبر) ک ابداع
 ایلدیکی دخی مرویدر ؟

(۲۹۶۰) آلهه لری کثرت عددجه مصریلره معادل
 بولتان آثوریلرک عزیز معبود لرندن اولوب عجائب
 عالمدن عد اولنمغه شایان اولان (نسروخ) صنم
 جسینی اعمال و انشا ایشلردر (اشبو صنم جسیم
 بونلرک ۳۹۵۴ خ) تاریخلرنده تاسیس ایلدکلی (نینوا)
 شهری خرابه لرنده بولنوب کچنده آنکل طاقه سنک
 بری معناسنه کلان ؛ انکلتره به یعنی ۱۲۰۸ سنه

هجریه سنده (برتیش موزه ٹوم) نامیلہ تأسیس اولنان
لوندره نمونه‌خانه سنه نقل ایدلمشدر ؛

(۲۹۷۵ خ) کرج اعمال اتمک و دکزلردن در وکوهر
جیقار مق اصولاری ممالک فرسده احداث اولنمشدر ؛

(۳۰۵۹) اسفیداج (استویج) دینلان بویا حال
صباوتده بولنان چو جقلره مخصوص اولمق اوزره دیار
فرسده اعمال و ایجاد ایدلمشدر ؛ استویجک ۱۲۰۵ تاریخ
هجریه سنده (مونته قوفلین) نامنده برذات طرفندن
اصلاح ؛ ومؤخرأ پودره‌نک دخی بوکا تقلیداً اختراع
ایدلیکی مرویدر ؛

(۳۱۲۱ خ) یونانستان سکنه‌سی هرشی ایچون بر
آلهه تحیل و اعتقاد و بناء علیه اعمال و تصویر ایتیکاری
کچی بوکره (پاکوس) نامنده اولوب شراب آلهه‌سی
دینیلان جسم برصنم دخی انشا ایتمشلردر ، یونانیلر
اولوقت بیله اشبو صنمی شراب آلهه‌سی اوله رق
اعتقاد ایتدکاری جهتله خمرک دهانک چوق زمان اول
ایجاد اولندیغی وارد خاطر اولمقده ایسه‌ده بعض مورخین
ایجاد کرده‌سی اولان اندیق واسطه سیله مسک ایله عود

وساژ شیلرک رایجہ طیہ لرنی استحصال اصولی کشف
 و اختراع ایلیان مشهور (فیثا غورث) یونانی جانبندن
 ایجاد اولدیفنی بیان ایلمشدر ؛ باغجیلق صنعتی ایسه
 ۲۸۱۳ خ) تاریخلرنده ایالیاده احداث و تعمیم اولمشدر ؛
 خرما شرابی اندلسیلر ! و هندستان جوینندن پاییلان
 برنوع شراب هندیلر ؛ و سود دن شراب اعمالی تانار
 اقوامی ؛ و کتان تخمندن استحصال اولتان شراب
 سبر یالیر ؛ و انکلزجه (شری واین) دنیلان الما
 شرابی ۱۳۳۶ سنه هجریه سنده انکلزلر ؛ طرفلرندن
 ایجاد ایلمشدر ؛

(۳۲۶۱ خ) لویه نك تراش ایلمسی اصولی قطعہ
 مصریہ ده احداث ایلمشدر (اوستره مؤخرأ اصلاح
 اولنہرق (اسکندر ؛ علیکساندر) زماننده (۵۲۶۲ ح)
 اوروپایہ انتشار ایتمشدر ؛ مقراصک برنجی دفعہ اولہرق
 بوزمانلرده اعمال و اختراع ایلدیکی مرویدر ؛ کیچنلرده
 اوروپایہ باغچہلرده کی ازهار لطیفہ بی برصورت سہولہده
 اقتطاف ایچون برمتولق باستون اوزرنده برزبرک واسطہ
 سیلہ حرکت ایدر برنوع مقراص اختراع اولمشدر ؛

(۳۳۶۱ خ) تزوج و طلاق و استعمال سلاح عادت

و صنعتی مصر علیاده اجرای حکومت ایدن (هیقسوس)
 طائفه‌سی طرفندن احداث اولمشدر (۲۶۰۰ خ ؛
 تاریخ‌نژنده چینه احداث و تعمیم اولندیخی دخی مرویدر)

(۲۳۵۰ خ) عجائب سبعة عالمدن اولوب (بغداد)
 ولایتی حوالی‌سند (حله) شهری جوارنده واقع
 (بابل) شهرنده بولنان سور حیرت و بانچه فرحزرا
 مشهور (نمرود) طرفندن انشا ایتدیرلمشدر (بابل)
 لسانتجه بعض کوشه‌لمه و قارشو لقلی یازیلردن ایوم
 موجود اولدینی مرویدر)

(۳۴۷۲ خ) در سعادتده آت میداننده مرکوز دیکلی
 طاش اوزرنده منقوش بولنان (هیر و غلیف) خطی
 فضلالی مصریه طرفندن تصویر و ایجاد ایدلمشدر)

(۳۵۰۰ خ) مشهور (درفش کاویان) طبقه
 پیشداد یاندن (بیوراسب) نام دیکر (ضحاک) ک
 تیمورجی (کاوه) اختلال داخلینسند اعدام اولندیغنده
 تحت فرسه قعود ایدن (فریدون) طرفندن دریدن
 اعمال ایتدیرلمشدر (اشبو بیراقده فریدوندن صکره
 کلان ملوک ایرانک تبرکاً بر کوهر تعلیق ایدوب سکر

مليون غرو شلق مجوهرات بولنديني حالده ساسانيان دن
 (يزدجر ؛ بن شهر يار) ك (كسرى) نامنده بولنان تاجى
 وزرھى ؛ و برده باغچه رسمنده اولوب اشجار و ازهارينك
 دخى التون و جواهر دن نقش اولتمش بولنان بر بسا
 طيله برا بر ۱۵ سنه هجرية سنده سرعسكر اسلاميان
 (سعد ابن ابى وقاص) طرفدن اغتنام و غزوات
 موحدينه توزيع و تقسيم ايدلمشدر . مرقوم (ضحاك)
 آدمى صلب و اعدام ايتك عادت و حشيانه سنى ؛ و قلعه
 انشاسى اصوليله ؛ (تریاق) ديتلان علاجى كشف
 و ايجاد ؛ و (سوط) نامنده بولنان قامچى بي اختراع ايلمشدر)

(۳۵۰۹ خ) فن هيئت علمای مصر به طرفدن مصرده
 تنظيم واحداث ؛ واسطرلاب آلتى اعمال اولتمشدر
 (اشبو فن جليل (هير و غليف) خطيله برابر قدمای
 يونانيه واسطه سيله يکيشهر طرفلارنده اولوب او وقتلر
 (فتيو طس) تسميه قلنان بر شهره ادخال ايدلمش
 و مؤخرآ اورا دن اورو پايه انتشار ايلمشدر ؛ يونان
 قراليتيك مشهور ليمانندن معدود اولان (پيرا) نامنك
 او وقتلرده مذکور (فتيو طس) شهرنده حاکم بولنان
 (هلن) ك والده سى (پيرا) اسمندن مأخوذ اولدينى
 مرويدر ؛ (عمل زيجات) ايسه اصول حساب يعنى ارقامى احداث

ایدن هندیلر طرفندن اختراع اولمشدر)

(۳۵۱۱ خ) اصول اخذ واعطا فیکه لیلر طرفندن
احداث اولمشدر (فیکه لیلر بوزمانلرده قاشیق دخی
اعمال ایشلر ؛ و (پرون) دینیلان چتالی ایسه
۱۱۰۷ سنه هجریه سنده فرانسزلر ایجاد ایلمشدر ؛
قاشیق وقت سعادتده ایجاد ایدیلان خلالدن اقتباساً
مؤخرآ اختراع ؛ اولدینی دخی مرویدر)

(۳۵۶۳ خ) خانه لر اوزرنده استعمال اولنان کرمه مید
وساثره مقامنده اولوق اوزره خانه لری اوزرلرینه مستوی
قیاغن طاشلریله اغاج دالیری وضع ؛ تفریش وقومقامنده
قیلدن پرده لر اعمال وتعلیق ایتک اصوللری (فیکه لیلر)
طرفندن ایجاد ایدلمشدر (صکره لری رومالیلر ایله یونانیلر
مصنع اینیلر انشا ؛ ومؤخرآ اوروپالیلر فن معماری بی
بونلردن اخذ واقباس ایشلردر)

(۳۷۰۰ خ) حروف هجایی اطفاله تعلیم وتدریس
ایچون (معلم حصوصی) تعیینی اصولی ینه فیکه لیلر ؛ طرفندن
احداث اولمشدر ؛

(۳۷۳۰ خ) (زار) دینیلان وایکی عدد کمیک وسائرہ دن
معمول اولان زار ؛ مصریلر طرفدن ایجاد ایدلمشدن
(ذکر اولتان زاری یونانستانده) (اغریروز) قرالنک
اوغلی اولوب (کیله ؛ ایله میزانی) اختراع ؛ وخط یونانیہ
بعض حروف دها علاوه ایلیان (پلامد) ک ایجاد ؛
ایتدیکی دخی مرویدر)

(۳۸۹۴ خ) فیکه لیلر (مس) دینیلان باقر ایله قلابی
کشف واذابه و مزج ایدرک بونلرک صحن و تنجره وسائرہ
مقامنده استعمالی اصولی ایجاد ایتلمشدر (یونانیلر
بوتار یئلرده بوسه بی جناب حقه عرض خلوص وعبادت
ایچون بر اشارت اتخا ؛ وسمایی مسکن معبودین اعتقاد ؛
ایدوب سمایی دودا غمک تما سیله پوس ایتک ایسه قابل
اوله میه جفنی بیلدنکلی جهته اللریفی اولاسمت سمایه
ومؤخرأ اغزلرینه کوتوروب پوس ایلمشدر ، وبوسبله
بین الناس سلامشعق عادتی فکرینی احداث ایتلمشدر)

(۳۹۶۹ خ) حضرت (موسی ع م) نبی اسرائیل
طائفه سیله دامن طورده اوامر آلهیه یه منتظر اولدیغنده
مدهش برعد و برق اره سندن ایکی لوح اوزرینه اوامر
عشره آلهیه بی حاوی ظهور ایدن مکتوبی حفظ ایچون